

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 430/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosť I. K. K., zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Pochom, Hviezdoslavova 3, Bardejov, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 22 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 157/2013 z 22. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2014 doručená sťažnosť I. K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 22 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu

v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 157/2013 z 22. januára 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalobcu účastníkom konania, v ktorom sa (po späťvzati žaloby vo vzťahu k žalovaným v 2. a 3. rade) domáhal vo vzťahu k žalovanej Slovenskej pošte, a. s., náhrady nemajetkovej ujmy v sume 5 000 000 Sk. Skutkovým základom žaloby bolo doručenie poškodenej zásielky z Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú žalovaná doručovala sťažovateľovi ešte 27. novembra 2001. Keď sťažovateľ zistil, že táto zásielka bola otvorená a zabalená v priesvitnej fólii, odmietol ju prevziať a dal vrátiť späť odosielateľovi. Žalobou podanou na Okresnom súde Bardejov (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ domáhal od žalovanej zaplataenia náhrady nemajetkovej ujmy v podstate z dôvodu zásahu do listového tajomstva a jeho súkromia, keďže sa s obsahom poškodenej (otvorenej) zásielky mohli oboznámiť aj iné osoby. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 C 78/2012 z 28. novembra 2012 bola žaloba zamietnutá. Na odvolanie sťažovateľa o veci rozhodoval krajský súd, ktorý rozsudkom napadnutým touto sťažnosťou rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

3. Sťažovateľ v sťažnosti v podstatnom uviedol:

„Z obidvoch rozsudkov všeobecných súdov je už na prvý pohľad vidieť, že tieto pri prejednávaní tohto prípadu nekonali seriózne a objektívne, a teda že neboli nestranné a nezávislé. Hlavným problémom a kardinálnou otázkou zostáva naďalej to, že odporca v rozhodujúcej veci – údajné prasknutie obálky na mieru, aby nemohol byť jej obsah vyprázdnený a tým aj zneužitý, ničím a nikým nepreukázal. Ba naopak, môj korunný svedok sa na vlastné oči presvedčil a dal to aj na papier, že listová poštová zásielka od ESLP bola pri preprave poškodená a otvorená, čo túto skutočnosť nechali súdy úplne bez povšimnutia a stotožnili sa iba s vyjadrením odporcu s absenciou akéhokoľvek dôkazu. A tým je právo bez diskusie úplne na mojej strane. Ale čo z toho, keď naše súdy sú také, aké sú a robia si čo samy chcú.“

4. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkom krajského súdu boli porušené jeho označené práva, a súčasne žiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 22 ods. 1 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že táto má predpísané náležitosti, je podaná v zákonnej lehote, oprávnenou osobou, nie je neprípustná a na jej prerokovanie má právomoc.

8. Ústavný súd sa však pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zároveň zaoberal bližšie otázkou, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou

opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

9. V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

10. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti sťažnosti podstatná. Krajský súd najskôr poukázal na dôvody rozsudku okresného súdu, odôvodnenie odvolania sťažovateľa, aby následne v rozhodujúcej časti odôvodnenia uviedol:

«Odvolačí súd po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu, dôkazy vyhodnotil v súlade s ust. § 132 a nasl. O.s.p., dospel k správnym skutkovým aj právnym záverom, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil.

Predmetom konania je náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 165 969,59 Eur (5 000 000 Sk), ktorú žalobca požaduje titulom zásahu do osobnostných práv porušením listového tajomstva...

Odvolačí súd v žiadnom prípade nespochybňuje význam listového tajomstva a tajomstva prepravovanej správy, ktorým poskytuje náležitú ochranu tak Dohovor, ako aj Ústava. Aby súd však mohol konštatovať, že došlo k porušeniu listového tajomstva a tým k zásahu do osobnostných práv žalobcu, musia byť však kumulatívne naplnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti.

Občianskoprávna zodpovednosť za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti podľa ust. § 13 Občianskeho zákonníka predpokladá splnenie týchto podmienok:

1. neoprávnený zásah do chráneného všeobecného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť, alebo aspoň ohroziť osobnosť fyzickej osoby,

2. ujma na osobnosti fyzickej osoby (nemajetková ujma) v jej osobnej fyzickej a psychicko - morálno - sociálnej integrite, v určitých prípadoch musí táto ujma spočívať v znížení dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v značnej miere,

3. príčinná súvislosť medzi 1. a 2., t. j. či neoprávnený zásah ujmu skutočne bezprostredne vyvolal.

Z ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka vyplýva, že právo na ochranu osobnosti je absolútnym právom fyzickej osoby, ktoré pôsobí proti všetkým a jeho obsahom je zákaz akéhokoľvek zásahu; ktorý by bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie práv, ktoré sú príkladmo uvedené v tomto ustanovení. Ide o generálnu klauzulu o ochrane osobnosti fyzickej osoby. Zákon neposkytuje ochranu proti akémukoľvek zásahu, ale len proti takému, ktorý je neoprávnený (protiprávny). O neoprávnený zásah nejde, ak ten kto sa ho dopúšťa, plní svoju právnu povinnosť alebo vykonáva svoje právo. Právna teória definuje neoprávnený zásah tak, že znamená každé konanie smerujúce proti osobnej a mravnej integrite fyzickej osoby, ktoré je objektívne spôsobiť zníženie dôstojnosti, vážnosti a česť

a ktoré ohrozuje postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Každý neoprávnený zásah je v rozpore s objektívnym právom.

Správne prvostupňový súd postupoval, keď sa v prvom rade zaoberal tým, či sa žalovaný dopustil neoprávneného zásahu do osobnostnej sféry žalobcu a či mu vznikla ujma. Nie je preto pravdivé tvrdenie, žalobcu, že prvostupňový súd sa zaoberal náhradou škody za fyzické zničenie zásielky, práve naopak súd sa nezaoberal hodnotou zásielky ako takej.

Žalobca v odvolaní správne poukázal na to, že s obyčajnou listovou zásielkou nie je možné narábať hocako a že informácie z nej nemôžu byť sprístupnené. Na strane druhej treba uviesť, že žalobca nijakým spôsobom nepreukázal, že práve konaním žalovaného (resp. jeho zamestnancami) došlo k poškodeniu zásielky, no najmä nepreukázal, v čom mala spočívať ujma na jeho osobnostných právach. Žalobca tvrdil, že zamestnanci žalovaného sa mohli oboznámiť s obsahom zásielky, no uvedené je iba v rovine jeho tvrdení. Iná situácia by nastala, ak by žalobca predložil dôkaz o tom, že listové tajomstvo bolo skutočne porušené a teda, že niektorý zo zamestnancov žalovaného rozširoval informácie, ktoré sa dozvedel zo zásielky a ktoré boli súčasne objektívne spôsobilé porušiť, alebo aspoň ohroziť žalobcovu osobnosť. Žalobca však uvedené ani len netvrdil a tým ani nepreukázal. V tomto smere žalobca neunesol bremeno tvrdenia ani dôkazné bremeno. Povinnosťou žalobcu bolo tvrdiť rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje svoj nárok a predložiť alebo aspoň označiť dôkazy na ich preukázanie (§ 79 ods. 1, § 101 ods. 1 a § 120 ods. 1 O. s. p.).

Prvostupňový súd pri postupe žalovaného nezistil žiadne porušenie poštového zákona ani iného právneho predpisu, keď zásielku, ktorá došla na poštu... poškodená, zatavil do igelitu s poznámkou „došlo poškodené“ a vyzval žalobcu na vyzdvihnutie zásielky, pričom mu vysvetlil vzniknutú situáciu. Odvolací súd teda nezhliadol rozpor ani v skutkových zisteniach súdu prvého stupňa pri zisťovaní, v ktorej fáze prepravy došlo k poškodeniu zásielky.

Vzhľadom k tomu, že v konaní neboli preukázané prvotné a esenciálne predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy (spôsobenie neoprávneného zásahu zo strany žalovaného a spôsobenie ujmy), nebolo potrebné sa zaoberať ani výškou ujmy v jej finančnom vyjadrení.»

11. Ústavný súd sa takto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal tým, či rozsudok krajského súdu je ústavne udržateľný, t. j. či nevykazuje znaky svojvôle, arbitrárnosti, či je náležite odôvodnený a či výklad práva všeobecným súdom nie je taký, že popiera účel a zmysel príslušných zákonných noriem (m. m. I. ÚS 23/2010). Svojvôľa všeobecného súdu by totiž za určitých okolností mohla viesť aj k zásahu do označených práv zaručených ústavou a dohovorom, v prípade sťažovateľa však takýto záver zistený nebol.

12. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré potvrdil žalobu zamietajúci rozsudok okresného súdu. Ako je z už uvedeného zrejme, v odôvodnení napadnutého rozsudku dal krajský súd sťažovateľovi podrobnú, jasnú, zrozumiteľnú a zároveň ústavne akceptovateľnú odpoveď na to, prečo nedošlo k tvrdenému zásahu do jeho osobnostných práv, a nadväzne, prečo neprichádzalo do úvahy priznať mu požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy. Krajský súd úvodom svojej argumentácie zvýraznil význam listového tajomstva (aj z ústavného hľadiska), následne identifikoval predpoklady, za ktorých vzniká zodpovednosť za zásah do osobnostných práv (súkromie), aby následne konštatoval ich nenaplnenie v právnej veci sťažovateľa. Nemožno súhlasiť so sťažnostnou argumentáciou, že súdy nezohľadnili nepreukázanie poškodenia doručovanej zásielky zo strany žalovanej. Skutočnosť, že doručovaná zásielka bola poškodená, nebola totiž medzi účastníkmi konania sporná. Ako však výstižne krajský súd uviedol, táto skutočnosť sama osebe neznamená, že tým došlo k zásahu do osobnostných práv sťažovateľa. Ako je z odôvodnenia napadnutého rozsudku zrejme (a iné nevyplýva ani z ústavnej sťažnosti), sťažovateľ nepreukázal, že týmto (doručovaním poškodenej zásielky) bolo zasiahnuté do jeho súkromia, že boli neoprávnene zverejnené či iným osobám sprístupnené údaje alebo informácie z jeho súkromnej sféry, ktoré mohli byť obsahom doručovanej listovej zásielky.

13. V okolnostiach prípadu preto ústavný súd považuje postup krajského súdu za akceptovateľný a primerane argumentačne zdôvodnený. Napadnutý rozsudok preto nemožno považovať ani za svojvoľný či arbitrárny. Skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym

názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojim vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). V rozsudku krajského súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Pokiaľ teda ide o namietaný zásah do základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ústavný súd uzatvára, že rozsudok krajského súdu je vnútorne logický, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, rešpektuje zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), nie je arbitrárny a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo krajský súd rozsudok okresného súdu vo veci samej ako vecne správny potvrdil. Inak povedané, v sťažnosti absentuje ústavno-právny rozmer. V súvislosti s prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a bez znakov arbitrárnosti. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

14. K tvrdenému zásahu do práv podľa čl. 22 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru ústavný súd uvádza, že vo svojej judikatúre opakovane zdôraznil, že všeobecný súd v zásade nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru (kam patria aj označené práva), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (II. ÚS 78/05). Na druhej strane novšia judikatúra ústavného súdu už smeruje aj k posudzovaniu namietaného porušenia hmotných práv v rozhodnutí všeobecného súdu, a to aj bez toho, aby sťažovateľ musel namietat', že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (IV. ÚS 360/09, III. ÚS 196/08, II. ÚS 111/08, I. ÚS 131/09 a pod.).

15. V súvislosti s tvrdeným zásahom do označených práv však ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na záver krajského súdu o absencii predpokladov vzniku zodpovednosti za zásah do osobnostných práv (súkromia) sťažovateľa nemožno uvažovať o porušení týchto práv. Totiž ak krajský súd (zhodne s okresným súdom) ústavne konformným a akceptovateľným výkladom relevantných noriem dospeli k záveru, že u sťažovateľa nebol preukázaný neoprávnený zásah zo strany žalovaného a ani spôsobenie ujmy v jeho súkromnej sfére, a tento jeho názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), je zjavné, že absentuje akákoľvek možná príčinná súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu a označenými právami.

16. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Nezistil totiž možnosť porušenia označených práv sťažovateľa, ktorej reálnosť by mohol bližšie posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (primerané finančné zadosťučinenie, náhrada trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014